

Szilvia Ponyiczki's Dream-Carpet Series

(page 1-2: in English, page 3-5: in Hungarian)

The creative process can be seen as a conscious action. A work of art is the culmination of thousands of decisions and thoughtful processes, by which in the end we are presented with the artwork: the essence of the artist's visions revealing a slice of their inner world. Yet, when we break down a work of art into its parts, we realise that the signs we interpret as faces, human figures and symbols of the external world are nothing more than illusions. After all, a painting is merely a layer of canvas material in a frame, the surface of which is covered with pigments. Any other definition we use to describe a painting is a manipulation of the combination of these three materials. How is it that we see something more than the sum of its physical parts? What is the process by which the material transforms before our eyes? It is nothing short of magic, whereby objects and the ideas they convey can exist in several dimensions at once. The power of art is such that it unites the real and the imagined: realms which are seemingly opposed. Yet a painting can show us a world that exists, but which is invisible, and yet one which we all understand and feel.

Szilvia Ponyiczki consciously explores the realm of the unconscious. In her works, she presents personal and collective memories, thus illustrating the sphere that exists beneath the conscious plane, from which our dreams and visceral memories feed. Through the writings of the Swiss psychologist and psychoanalyst Carl Jung, Szilvia's creative world can also be understood as a mapping of the collective unconscious heritage that Jung sees as our innate body of knowledge, derived from our common ancestors. Szilvia's art thus attempts to analyse, on canvas and in objects, the visible and invisible world around us, which has been encoded within us for generations, sometimes rising to the level of consciousness. The works in the exhibition are testaments to this long-standing endeavour. They invite the viewer to look beyond the surface, even beyond the figures represented, and to try to connect with this dimension that lies deep within us. For her, making art is a meditative process, which she does not usually plan in advance. She does not sketch out patterns and compositions. The images are created organically as if calling on the unconscious in the painting. So let us immerse ourselves in this unknown, yet somehow familiar world. Let us open not only our eyes, but also our minds and souls, and allow ourselves to be taken on the journey that the exhibition invites us to take.

Eyes, hands, signs and twisting natural forms: these are parts of an ever-expanding visual language that is a recurring element in Szilvia's art. In all of these, we see ancient motifs that exist in a constant state of content transformation, transcending their primary meanings, now manifesting as everlasting amorphous hieroglyphs. As the viewer tries to formulate their own interpretation from the totality of the signs, they may realise that definability is also merely an elusive dream. However, Szilvia's works lead us towards an interpretation where the reality that surrounds us is not only superimposed on the unconscious, but is also connected to it - here again, we can discover Jung's influence, since in his interpretation the unconscious does not exist in a subordinate position under the surface of consciousness, but surrounds and interacts with it. In Szilvia's work, there is no hierarchy or conflict between the world of reality and the dream world, there are only spheres that slide into each other, creating a new whole.

But let us not be deterred to try and form a deeper understanding through this departure from reality. The works of art in the exhibition provide all the means to enter this special visual space as an outside observer. The works often recall familiar elements. The eye is sometimes a recognisable but stylised motif. In some paintings, the eyes are separated from the body, floating in space, watching us. At other times, as in the painting titled *Which Way to Go* or in the lino-cut *Penetrating Darkness*, the eyes are arranged in amoeba-like creatures floating in the elusive space. Szilvia creates her images using a variety of techniques and approaches. Sometimes she relies on more geometric forms, other times on organic shapes. The basis may be the splattering of paint, its uncontrolled application to the canvas, or the accumulation of forms on which a higher, more conscious layer is then superimposed. The structure of the paintings thus also emphasises the

relationship between the conscious and the unconscious, since the conscious level always partly covers the background, but at the same time feeds from it. Even in this varied oeuvre, we find a constancy, which is provided by the recurring visual signs.

What are these signs? The key to decipher them lies in the simplicity and timelessness of the fragmented and interlocking forms. They may be descendants of ancient wall paintings, a meditation on dreams, or even the depiction of a microscopic space in which the shapes are the cells that build the universe. It could be a spiritual or a biological memory that we all share.

And although we attempt to give definite answers, Szilvia's works radically encourage us to let go of our learned limitations. Perhaps the goal is not to decipher, perhaps we should not strive to make sense of it all.

It is to this plane of thought that she leads us with the series titled *Dream- Carpets*, which is a search for the ephemeral content behind human actions and decisions. The carpet is a good metaphor, since just as a carpet is constantly woven layer by layer, the patterns forming layer-by-layer, so do our thoughts outline from the web of neural pathways. Up close, we see only individual details – fragments of textiles – but at a distance, the whole image emerges. For the series, she quotes the thoughts of Marie-Louise von Franz. The Swiss psychologist was Jung's most brilliant and inspired disciple, in her book *The Interpretation of Fairy Tales* she explores the cross-cultural elements of folk stories. Fairy tales all over the world describe almost the same plots, containing similar elements, suggesting that certain human patterns are universally found everywhere and in everyone. It is in this light that Szilvia constructs her works, in which repetitive shapes and colours return again and again to mythological allusions, folktale elements and monsters found in the margins of Medieval manuscripts meanwhile remaining unconstrained to any cultural or historical predecessors. This is reinforced by those images where only lines and colours remain as almost abstract expressions. An example of this is the painting *Moments of Clarity*, where she catalogues colour itself in a series of distinct angular shapes: blues, greys and yellows, or in fact, the very absence of colour: the whiteness that pierces the vibrant orange background.

The exhibition is a special opportunity to look back at the conscious artistic process, the result of years of work. Here arises the opportunity to go beyond the flat image and step into the spatial sphere. The images in the paintings are meant to represent the unconscious being released, but at the same time, they exist in a formally structured field, as the edge of the canvas and the frame still draw a rectangular boundary. The small sculptures are an extension of the paintings, placing the two-dimensional dream plane in our own three-dimensional world. The amorphous figures, hands and eyes step out of the flat world and come to life before us, transforming from colour-space to tangible objects. This starts a dialogue, a new direction, asking: can the unconscious exist in the same space and time as the conscious world?

And to return to where we began, we must ask again: what is it that we see around us? Artefacts, canvas and pigment, or a common subconscious symbolic language? All of these at once? Just as artists and just as Szilvia herself always returns to these questions, constantly creating a link between the conscious and the unconscious in her work, so she encourages us to do the same. Exploring the unconscious must be a conscious act. The diversity of her work, the use of abstract forms, the repetitive motifs, the materials and the stories that are part of Szilvia Ponyiczki's art all have a particular logic that maps the part of us that -paradoxically - is not guided by logic. It opens up an exciting space for us, where we can build a new system out of the apparent chaos through creation and perhaps get closer to our innermost selves.

Aniko Petri
Art Historian
August, 2022

Ponyiczki Szilvia Álom-szönyegec c. kiállításának megnyitó beszéde

Az alkotói folyamatra tekinthetünk úgy, mint tudatos cselekvésre. Ezernyi megtervezett döntés végtermékeként élénk tárul a műtárgy, maga az alkotás melyben összpontosul mindaz, amit a művész megálmodott, élénk tárva belső látásmódja, világa egy szeletét. Mégis, ha részleteire bontunk egy-egy alkotást, rájövünk, hogy a jelek melyeket arcként, emberi alakként és más külső világra utaló jelként értelmezünk csupán illúzió. Egy festmény nem más, mint egy réteg vászonanyag, keretbe szorítva, amely felületét festékpigmentek borítják és minden más meghatározás, amivel egy festményt jellemzünk, e három anyag együttesének manipulálása. Hogyan lehet, hogy mi mégis többnek látjuk, mint ami valójában? Mi az a folyamat, aminek köszönhetően az anyag átlényegül a szemünk előtt? Nem más ez, mint varázslat, melynek köszönhetően a tárgyak és az általuk közvetített gondolatok egyszerre létezhetnek több dimenzióban. A művészetben rejlő erő, hogy az alkotói folyamatnak köszönhetően egymásra építkezve, olykor szertefoszolva mutatnak nekünk egy olyan világot, amely egyszerre létezik, ugyanakkor nincs, és melyet mi mégis mindannyian értünk, érzünk.

Ponyiczki Szilvia tudatosan kutatja a tudattalan világát. Alkotásaiban személyes és közösségi emlékképeket jelenít meg, ezáltal szemlélteti a tudati sík alatt létező világot, melyből álmunk és zsigeri emlékeink táplálkoznak. Alkotói világát Carl Jung svájci pszichológus és pszichoanalitikus írásain keresztül értelmezhetjük úgy is, mint a letérképezését annak a kollektív tudatalatti örökségnek, mely Jung szerint közös őseinktől eredeztethető velünk született tudásanyag. Nem kisebb feladatra vállalkozik tehát művészetével Szilvia, minthogy vászonra, tárgyakba formázva analizálja a minket körülvevő, látható és láthatatlan világot, ami generációk óta bennünk rejtőzik és olykor a tudati szintre emelkedik. A kiállításban szereplő alkotások testamentumai ennek a több éves törekvésnek. Arra invitálják szemlélőt, hogy nézzen túl a felszínen, akár túl magukon a reprezentált alakokon is és próbáljon kapcsolatot teremteni ezzel a mélyen bennünk rejtőző világgal. Számára az alkotások készítése egy meditatív folyamat, melyet általában nem tervez előre, nem vázolja fel a mintákat és kompozíciókat. A képek organikusan jönnek létre, mintegy bevonva a tudattalant a festésbe. Merjünk tehát mi is elmélyedni ebben az ismeretlen, de valahol mégis ismerős világban. Nyissuk ki nem csupán szemünket, de elménket és lelkünket is, engedjük át magunkat az utazásnak, melyre a kiállítás hív.

Szemek, kezek, tekeredő természeti formák: egy folyamatosan bővülő vizuális nyelvezet részei, melyek vissza-visszatérő motívumai Szilvia művészetének. Mindezekben olyan ősi motívumokat láthatunk, melyek állandó tartalmi átalakulásban léteznek, túlmutatnak elsődleges jelentésükön, immár örökérvényű amorf hieroglifikaként mutatkoznak meg. Ahogy a befogadó egy-egy alkotás előtt állva a jelek összességéből próbálja megfogalmazni saját interpretációját, rádöbben arra, hogy a meghatározhatóság is csupán egy álomkép. Szilvia alkotásai azonban egy olyan értelmezés felé vezetnek, ahol a bennünket körülölelő valóság nemcsak ráépül a tudatalattira, de össze is kapcsolódik vele – itt ismét Jung ráhatását fedezhetjük fel, hiszen az ő értelmezésében a tudattalan nem alárendelt helyzetben létezik a tudat felszíne alatt, hanem körülöleli azt. Műveiben nem fedezhetünk fel hierarchikus viszonyrendszert a valóság és az álom világa között. Szilvia alkotásain sem állnak egymással harcban, nincs konfliktus helyzet, csak egymásba csúszó jelek léteznek.

A valóságtól való elrugaszkodás azonban senkit se tántorítson el a mély értelmezéstől. A tárlaton szereplő műtárgyakban minden eszköz adott, hogy külső szemlélőként is belépjünk ebbe a különleges vizuális térbe. Az alkotásokban gyakran köszönnek vissza ismerős elemek. A szem olykor felismerhető, ám stilizált motívumként jön elő. Egyes festményeken a szempárok a testtől elválasztva, a térben lebegve figyelnek bennünket. Máskor, mint a *Merre menjek* című alkotásban vagy a *Sötétségbe hatolás* linó nyomtárában, ami egy fekete és egy fehér háttérre épülő azonos kompozíció, a szemek már amőba-szerű lényekben elhelyezve lebegnek a megfoghatatlan térben. Képei sokféle

technikával és megközelítéssel jönnek létre. Olykor geometrikusabb formákra, máskor organikus alakzatokra épít. Az alap lehet a festék fröcskölése, kontrollálatlan felvitele a vászonra vagy éppen a formák felhalmozása, melyre aztán ráhelyeződik egy felsőbb, már tudatosabb réteg. A képek szerkezeti felépítése is ráerősít a tudatos és a tudattalan kapcsolatára, hiszen a tudati szint részben mindig takarja a hátteret, ugyanakkor belőle táplálkozik. A képek közötti állandóságot azonban a biomorf hieroglifák adják.

Kik ezek a lények? A képekben megjelenő fragmentált és egymásba folyó formák egyszerűségében és időtlenségében rejlik a kulcs, ahhoz, hogy elinduljunk a megfejtés felé. Lehetnek ők ősi falfestmények leszármazottjai, lehet egy álomkép, de akár egy mikroszkopikus tér is, amelyben a formák az univerzumot felépítő sejtek. Lehet egy szellemi, vagy egy biológiai emlék, melyen mindannyian osztozunk. De felfedezhetjük a Szilvia számára fontos művészettörténeti előképeket is, mint Joan Miró szürrealista festményeit, a *Konstelláció* sorozat vagy éppen a *Harlequin karneválja* című alkotás. Említhetjük még Vaszilij Kandinszkij – akitől a „biomorf hieroglifa” kifejezés is származik – *Kék ég* című festményét. A történeti elődök azonban inkább tekinthetők kiindulási pontnak, semmint célnak. Mindaz, ami láthatóan összesűrűsödik az alkotásokban kapcsolódási pontokat ad.

S bár megkíséreljük a konkrét válaszok adását, Szilvia alkotásai mégis radikálisan bíztatnak tanult korlátaink elengedésére. Talán nem is a megfejtés a cél, talán nem is kell arra törekednünk, hogy mindennek értelmet adjunk. Ezen a gondolati síkon indít el bennünket *Dream-carpets*, azaz Álomszőnyegek sorozatával is, amellyel az emberi cselekedetek és döntések mögötti efemer tartalmat kutatja. A szőnyeg jó hasonlat tehát, hisz ahogy egy szőnyeget is folyamatosan rétegről-rétegre szőnek, így egymásra építve a mintázatokat is, úgy körvonalzódnak gondolataink is. Középről nézve csak egyes részleteket, textilfoszlányokat látunk, ám távolabb lépve kirajzolódik az egész motívum. A sorozathoz Marie-Louise von Franz gondolatait idézi. A svájci pszichológus maga is Jung követője volt, legjelentősebb munkája pedig a *Tündérmesék értelmezése* című könyve, melyben a kultúrákon átívelő mese-elemeket kutatja. A tündérmesék világszerte szinte ugyanazt a cselekményt írják le, hasonló elemeket tartalmaznak, azt sejtetve, hogy bizonyos emberi mintázatok univerzálisan megtalálhatók mindenhol, mindenkiben. Ennek tükrében építi Szilvia is alkotásait, melyekben a repetitív formák és színek újra és újra visszatérnek a mitológiai utalásokhoz, népmesei elemekhez és a középkori kódexek margóin fellelhető szörnyekhez, miközben egyik kultúrtörténeti elődhöz sem köti le magát és végig sajátos vizuális nyelvezetét használja. Ezt erősítik azok a képek, ahol az ismétlődő mintázatoktól elrugaszkodva már-már absztrakt kifejezésként csak vonalak és színek maradnak. A *Transzba esett madár* című alkotásában halványzöld háttér előtt erőteljes színes vonalak tekeregnek a vásznon, ahogy a mű címe is utal rá, a cikázó vonalak szinte transzba ejtik, meditatív állapotba helyezik a nézőt. *Moments of Clarity*, azaz *A tisztánlátás pillanatai* című képében pedig elkülönülő szögletes formákban sorakozva katalogizálja a magát a színt: kékeket, szürkét és sárgákat, vagy éppen pont a szín hiányát, a fehérséget, mely átlyukasztja a vibráló narancssárga hátteret.

A kiállítás különleges alkalom arra, hogy a tudatos, több éve tartó alkotói folyamatot akár távolabbról tekintsük meg, kapcsolódási pontokat keresve a festett és térbeli alkotások között. A festményeken szereplő képek a felszabaduló tudatalattit hívatják megjeleníteni, ugyanakkor formailag strukturált mezőben léteznek, hiszen a vászon széle és a keret mégis határt húz. A kisplasztikák kiterjesztett valói a festményeknek, a kétdimenziós álomsíkot saját háromdimenziós világunkba helyezik. Az amorf alakok, a kezek és a szemek kilépnek a lapos világból és megelevenednek előttünk, a szín-térből immár kézzelfogható tárgyakká válnak. Ezzel elindul egy dialógus, egy új irány, mely már nem csupán reprezentáció kérdése. Immár azt kérdezi: létezhet-e a tudatalatti ugyanabban a térben és időben, mint a tudatos világ?

S hogy visszatérjünk oda, ahonnan kezdtük ismét meg kell kérdeznünk: mi az, amit magunk körül látunk? Műtárgyakat, vásznat és pigmentet, netán egy közös tudatalatti jelképnnyelvet? Mindezt egyszerre? Ahogy a művész is, ahogyan Szilvia is mindig visszatér ezekhez a kérdésekhez, alkotásaival folyamatosan kapcsolatot teremtve a tudatos és tudattalan között, úgy bennünket is erre ösztönöz. A tudattalan feltárása tudatos cselekedet kell legyen. Művei sokszínűsége, az absztraktba hajló formahasználat, a repetitív motívumok, az anyagok és a történetek melyek mind részét képezik Ponyiczki Szilvia művészetének sajátos logika szerint térképezik fel azt a részünket, amit nem a logika vezényel. Izgalmas teret nyit meg számunkra, ahol a látszólagos káoszból a teremtésen keresztül új rendszert építhetünk ki és talán közelebb kerülhetünk legbelsőbb éünkhöz, álmainkhoz is.

Petri Anikó
Művészettörténész
2022 augusztus